

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Mandagsanalyse:Fagbevægelsen er i fremgang

Høgedahl, Laust Kristian; Ibsen, Flemming; Scheuer, Steen

Published in:
Politiken

Publication date:
2014

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Høgedahl, L., Ibsen, F., & Scheuer, S. (2014). Mandagsanalyse:Fagbevægelsen er i fremgang: Organisationsgraden er steget, men aftalegrundlaget svækket. Politiken, 7.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- ? Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- ? You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- ? You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Mandagsanalyse: Fagbevægelsen er i fremgang ...

Organisationsgraden er steget, men aftalegrundlaget svækket.

STEEN SCHEUER, FLEMMING IBSEN OG LAUST HØGEDAHL

Antallet af lønmodtagere, der vælger at organisere sig i en fagforening, set i forhold til den samlede arbejdsstyrke – organisationsgraden – toppede i 1995 med 73 procent, men faldt så til 67 procent i 2010. Den faldende organisationsgrad har været urovækkende, fordi den svækker de faglige organisationers legitimitet i deres repræsentation af medlemsinteresser, både ved forhandlinger om fornyelser af de kollektive aftaler og ved varetagelse af medlemsinteresser ved aftalebrud.

På denne baggrund er det opmuntrende, at der i de sidste 3-4 år er sket en U-vending i den hidtidige negative tendens: Det samlede medlemstal er stabiliseret omkring 1,8 millioner, og organisationsgraden er steget fra 67 procent i 2010 til 69 procent i 2014 – en stigning, der er stor nok og har været længe nok til, at man kan regne den for rimelig stabil.

Den forbedrede tendens kan forklares med flere forhold. Selv om nogle organisationer er gået tilbage også siden 2010, primært LO, men også FTF, er andre gået frem, især Akademikerne, i mindre omfang Lederne og de organisationer, der ikke tilhører en hovedorganisation. Groft sagt opvejer disse to tendenser hinanden. Selve stigningen i organisationsgraden skyldes primært, at den samlede arbejdsstyrke er faldet med ca. 70.000 i perioden fra 2010 til 2014. Hermed har det stabile medlemstal givet anledning til en lille, men stabil stigning i organisationsgraden.

DET ER OPMUNTRENDE, at fagbevægelsens opbakning og legitimitet på arbejdsmarkedet ikke fortsat udhules, eftersom fagforeningerne faktisk løser nogle vigtige samfundsopgaver:

For det første repræsenterer de medlemmerne ved *indgåelse og formyelse af kollektive overenskomster* med arbejdsgiverparten, en opgave som almindeligvis løses via forhandling og mægling. Kollektive overenskomster regulerer en betydelig del af arbejdsmarkedet (ca. tre fjerdedele er dækket af en overenskomst), og de indeholder bestemmelser om centrale forhold relateret til ansættelsesforholdet, bl.a. løn, arbejdstid, finansiering af efteruddannelse, feriefriidage, beskyttelse mod løndumping og arbejdsmarkedspension. Hvor disse forhold i en række europæiske lande reguleres via lovgivning, reguleres de i Danmark primært gennem de kollektive overenskomster, hvilket indebærer, at lønmodtagere, der ikke er dækket af en kollektiv overenskomst, ikke er sikret disse rettigheder.

For det andet yder de *individuel bistand og rådgivning til medlemmerne* i forbindelse med sikring af deres rettigheder, i forbindelse med arbejdsløshed, ansættelse og efteruddannelse samt i forbindelse med lokale kollektive eller individuelle forhandlinger af mere generel karakter. Denne rådgivning udgør en betydelig del af organisationernes aktiviteter, og den er i høj grad baseret på, at den specifikke fagforening har forhandlingsretten og dermed lod og del i reguleringen af arbejdsforholdene.

For det tredje varetager fagforeninger i mange tilfælde *medlemmernes uddannelsesmæssige interesser*, bl.a. i forbindelse med fage-nes grunduddannelser samt ved organiseringen af efteruddannelse; ofte i et samarbejde med arbejdsgiverparten.

IMIDLERTID er udviklingen ikke lutter positive nyheder. Der sker betydelige strukturelle forskydninger mellem organisationerne set på hovedorganisationsniveau, idet især hovedorganisationen LO er gået fra at have 1,2 mio. medlemmer i 1995 til 867.000 i dag; en udvikling som dels skyldes, at arbejdsstyrken i dag har en noget anden sammensætning uddannelsesmæssigt end for 30 år siden, dels skyldes et aktivt fravalg af LO-forbundene og et tilvalg af de 'gule' organisationer. Hvor LO i 1995 organiserede to ud af tre fagforeningsmedlemmer, har de i dag kun knap hver anden. Faktisk organiserer LO og FTF tilsammen i dag den samme andel af de fagligt organiserede, som LO alene gjorde i 1995.

LO-forbundenes markante medlemsfald har fundet sted samtidig med fremvæksten af en række alternative faglige organisationer – de 'gule' foreninger – som er helt uden andel i de kollektive aftaler, hvilket betyder, at færre betaler til 'det fælles formål': opretholdelse af aftalesystemet og den beskyttelse og de goder, dette system leverer.

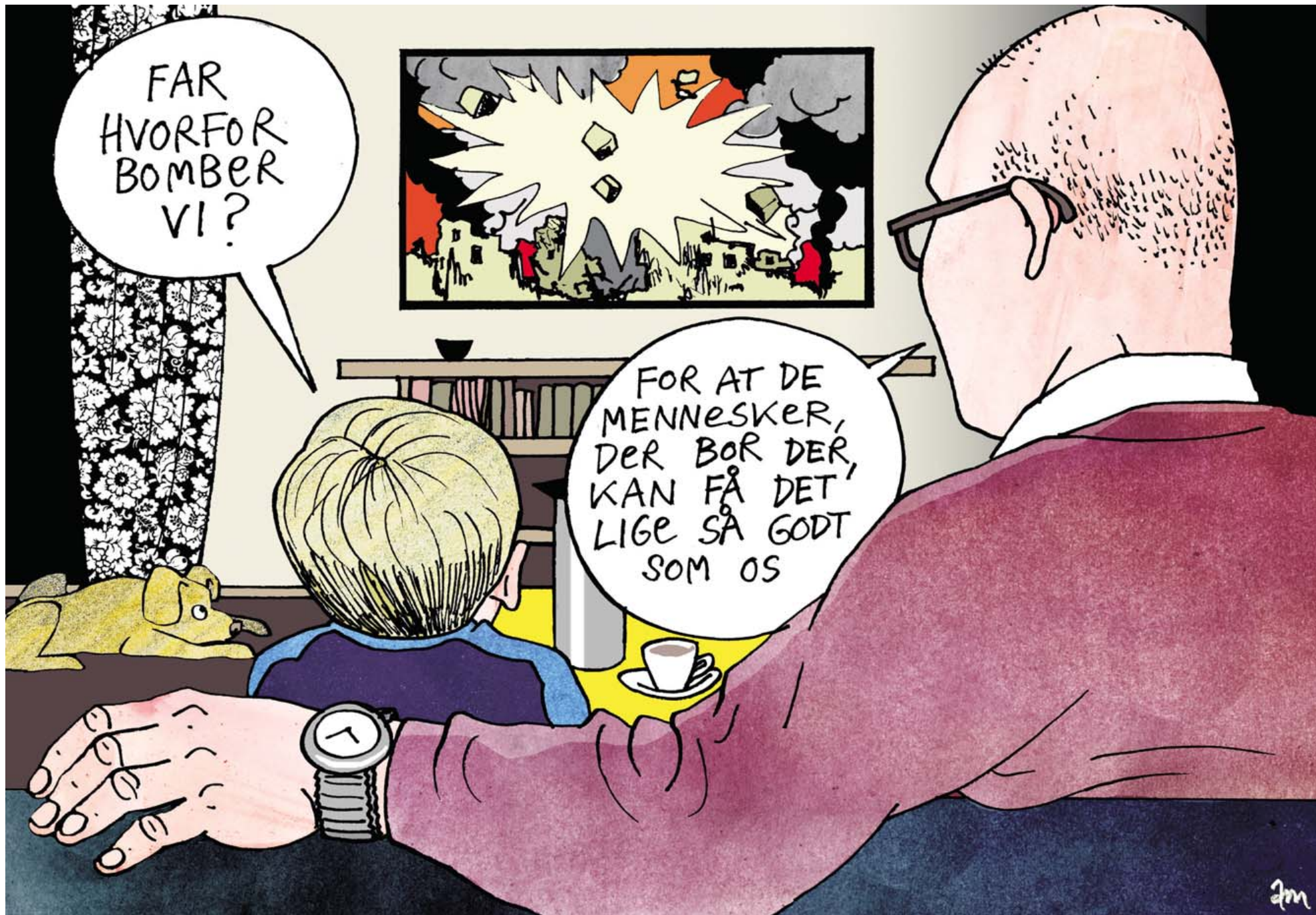
Man kan anskue det på den måde, at andelen af medlemmer af de faglige organisationer, som reelt er aftalebærende (organisationerne under LO, FTF og Akademikerne), er faldet fra 66 procent i 1995 til 54 procent i 2014.

Det udtrykker en meget uheldig tendens, at organisationer uden lod og del i (og dermed uden omkostninger til) den overordnede sikring af lønmodtagerrettigheder på arbejdsmarkedet på denne måde synes at æde sig ind på de organisationer, der er aftalebærende og dermed også omkostningsbærende i denne forbindelse. Man kan håbe, at også denne tendens kan vendes.

analyse@pol.dk

Steen Scheuer er professor, Syddansk Universitet. Flemming Ibsen er professor, og Laust Høgedahl er videnskabelig assistent, begge Aalborg Universitet

Et godt spørgsmål

Tegning: Anne-Marie Steen Petersen

Tal ikke om 'krigen mod terror'

SIGNATUR
BJØRN BREDAL

Det gælder om at undgå udtrykket og logikken.

Onsdag blev den franske bjergbestiger Hervé Gourdel halshugget af lejemorere i Algeriet. Det var et 'blodbudskab' til den franske regering, sagde forbryderne på den video af ugeringen, som de straks lagde på nettet.

Mordet skulle forestille at være straf for, at Frankrig er militært aktivt i koalitionen mod Islamisk Stat. Straks efter halshugningen gik Frankrigs præsident på FN's talerstol, hvor han brugte sin tid på at tale om forbrydelsen.

Alle var jo i New York i de dage, Barack Obama havde lige stået på samme talerstol. »Hervé Gourdel døde, fordi han var franskmænd«, sagde François Hollande.

Lejesoldaterne i Kabyliens bjerge havde leveret varen, de blev betalt for af terrornetværket Islamisk Stat: kolossal opmærksomhed. Halshugningen blev en

hæmningsløst vellykket pr-operation, som satte to meget umage størrelser op imod hinanden: en lille håndfuld terrorister på den ene side, Frankrig på den anden.

Jeg var i Paris og fulgte forløbet. Et sindbillede på alt det, der time for time går galt netop nu. Vesten bliver lokket og prispisket ind i en logik, der hedder 'krig mod terror'; samme logik som al-Qaeda udløste med angrebet på de to tårne i New York for 13 år siden.

I dag er mediesituationen bare sådan, at det ikke er nødvendigt at slå 3.000 mennesker ihjel; det er nok at skære halsen over på en amerikaner i Irak eller en franskmænd i Algeriet; så gør store nationer og koalitioner forbryderne den ære at erklære dem krig.

De får deres vildeste drømme opfyldt, forbryderne, og de ved lige så godt som Obama og Hollande, at jo mere der føres 'krig mod terror', desto flere terrorister bliver der.

HVORDAN bryder man ud af logikken?

Ingen ved det. At Islamisk Stat må stoppes, siger sig selv, og blide ord eller fromme forhåbninger gør det ikke; der skal bruges magt og våben.

I den forstand er der næppe nogen vej uden om at 'gå i krig' – vel vidende at den nye eller fortsatte krig er et resultat af en forfejlet 'krig mod terror', George W.

“
De får deres vildeste drømme opfyldt, forbryderne

Bushs, Tony Blairs og Anders Fogh Rasmussens *Global War on Terror*, som stod på i 10 år efter 11. september 2001.

Men vi *skal* bryde ud af logikken, som Obama hele tiden har forsøgt. Det gælder i det mindste om ikke at tale forbryderne op, som om de var ligeværdige fjender; det gælder i det mindste om ikke at bruge udtrykket 'krig mod terror'.

Det er meget mere end en sproglig spidsfindighed – læs Obamas tale i Kairo 4. juni 2009, da han forsøgte at finde »en ny begyndelse« i forholdet mellem Vesten og Mellemøsten. Den tale var én lang afvisning af såvel selve udtrykket (som han omhyggeligt ikke brugte) som hele logikken i 'krig mod terror'.

HVAD ER der galt med udtrykket 'krig mod terror'? Det gør en flok forbrydere og fanatikere alt for megen ære. De gøres til dele af en symmetri med soldater på den ene side og soldater på den anden side.

Det blinde had mod Vesten, som et ungt menneske med fortvivlet dårlige fremtidsudsigter et sted i Mellemøsten kan nære, får mulighed for at blive til noget næsten konstruktivt: en 'krisindsats' imod den vestlige fjende.

Og den blinde religiøse fanatisme, som et ungt menneske i Storbritannien, Frankrig eller Danmark kan opflammes af, får afløb og legitimering ved deltagel-

se i den 'krig', som Vesten taler om. En 'krig', som ligner en krig mod islam – og her dukker en erindring op om gamle tider korstog. Men alle ved, at det gælder om at undgå hele denne logik.

DET ER ikke Vesten mod Østen, og det er slet ikke kristne mod muslimer. Kun terrorister har interesse i at tale denne logik op, alle andre har interesse i at tale den ned, men lader sig lokke og provokere.

Der var dræbt 200.000 syriere, og millioner var fordrevet, men USA gik ikke i krig på oprørernes side mod Assad. Det såkaldte kalifat bredte sig grupovækken- de i de to statsløse stater Syrien og Irak, og da 'kalifatet' nærmede sig Bagdad, måtte noget gøres.

Men Barack Obama blev ved med at holde fast i den grundlæggende kloge tankegang, at dette er en regional mellemøstlig konflikt – ikke en 'krig' mellem så himmelvid forskellige størrelser som USA og det sammenrend af forbrydere, fanatikere og terrorister, som kalder sig Islamisk Stat.

Men så blev en amerikaner halshugget, og en til, og pludselig begyndte Obama at lyde som Bush. Og da terroristerne betalte algeriske lejemorere for at halshugge en franskmænd, begyndte Hollande at lyde som Blair. Terroristerne får, hvad de ønsker: 'krig mod terror'.

bjorn.bredal@pol.dk

Fair og forvirrende forvandling

Det har ikke været kønt at være vidne til, hvordan Socialdemokraternes politiske dobbeltspil har ført til usaglige angreb på DF.

BREDBÅND

DENNIS FLYDTKJÆR, MF (DF), IT-ORDFØRER

I ET INDLÆG (Pol. 20.9.) tager Socialdemokratiets kommunalordfører, Simon Kollerup, et relevant opgør med Socialdemokraternes kuldsejlede 'Fair løsning'. Sam-

tidig slår han på tromme for et landsdækkende fibernet.

Simon Kollerup henviser til, at da dørene til regeringskontorerne røg op, røg den socialdemokratiske politik ud i skygen. Det efterlod partiet »uden lys og et politisk kompas«, hvilket nok har været tydeligt for ikkesocialdemokrater i et par år. Men ros for nu at erkende, at den politik, man gik til valg på, lå milevidt fra det, man gennemførte.

Så har siden kørt en målrettet kampagne mod Dansk Folkeparti, i håbet om at ydre fjender kunne samle internt. Det har ikke været kønt at være vidne til, hvordan Socialdemokraternes politiske dobbeltspil har ført til usaglige angreb.

Et af de områder, hvor S med piber og trommer har tillagt DF en politik, som vi ikke har, er statsligt bredbånd. De påstod,

“
Vi ønsker hurtigt bredbånd udbredt via markeds- kræfterne, og slår de ikke til, skal staten og vi politikere finde løsninger

at DF ønsker en statslig finansiering af udrulningen af fibernet i hele Danmark. Det skal staten ikke, for der er heldigvis kommercielle aktører, som udruller fibernet i store dele af Danmark. Det bakker vi fuldt op om fra Dansk Folkeparti, fordi vi ønsker, at borgerne og virksomhederne her i landet skal have en digital infrastruktur i verdensklasse.

Men vi må erkende, at der kan være områder af Danmark, hvor markeds- kræfterne ikke slår til.

Der kan staten selvfølgelig være nødt til at træde til med hjælp. Det er blandt andet derfor, at vi fik en forhøjet bredbåndspulje til kommunerne med ved de seneste vækstforhandlinger.

Nu bliver man for alvor forvirret, når Simon Kollerup og S finder det »vigtigere, at vi investerer i tog, veje og fibernet i he-

le Danmark, end at vi fastholder det bestikkeslignende høje rentefradrag til middel- og overklassen».

Nu vil S altså endelig tage et opgør med det 15 år gamle – og dybt forældede – telefonforlig, som Socialdemokraterne ellers har været blandt de sidste til at klynge sig til.

Det er godt nyt, at der endelig er bevægelse i S. DF's politik på det felt er klar: Vi ønsker hurtigt bredbånd udbredt via markeds kræfterne, og slår de ikke til, skal staten og vi politikere finde løsninger. Jeg ser frem til, at Simon Kollerup og S sætter handling bag de her ambitioner.

Kendsgerningen er dog nok – som Simon Kollerup konstaterer i sit indlæg; socialdemokraterne kan først for alvor føre socialdemokratisk politik, når ikke de har nøglerne til regeringskontorerne.